



**R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia**

**Tamburini, Tommaso**

**Lugduni, 1689**

Caput XV. De Materia Voti.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)



actiones speciem suam, & essentiam trahunt; Contra  
voti ad essentiam promissionem non pertinet causa solum  
impulsiua. Hinc, si vocaretur Neapolim, quia credis  
esse corpus sancti Nicolai, corrumpitur votum: quia error  
est in causa finali; at verò si adesset Laureti tuus ille  
cuius forte occasione peregrinationem vovisti,  
cuius voti vinculo teneris; quia amici visitatio solum  
est causa motiua.

11. Quid si sancta Domus Lauretana aliò, v.g. transla-  
ta esset, vel corpus modò dictum sancti Nicolai alibi in-  
veniretur? Respondeo, si multum, seu notabiliter in loco  
pau distanti, quam à te distat Civitas Neapolitana, &  
Lauretana, inueniretur, sanè dissolveretur votum: si pa-  
ram non item, sed obligabit, ut ex modò dictis à num. 4.  
colligitur.

12. Hæc doctrina probat non solum, si dicta causa  
finalis non adit, seu ignoretur tempore, voti, votum non  
obligare, sed etiam illa esset post factum votum, etiam si  
illam intendisset, & adesse scivisset vovens. Quare si to-  
tus tuus finis vovendi peregrinationem Lauretanam fuit  
ut Virginem saluaret, si casu Laureti deficeret sancta  
Virginis Domus, deficeret & Votum.

13. Quod si affuerit duo fines principales, v.g. visita-  
tio Virginis, & confessio facienda cum docto Confes-  
sario Laureti commorante, deficiat autem alteruter ex  
his, vel in alterutro erretur, non valebit votum, si per  
modum unius, vovisti; quia jam tuus finis deest, at si non  
per modum unius, sed separatim, valebit: quia jam con-  
stitutus alter ex finibus, qui cum sit principalis, firmitatem  
voti satis communicabit. Quod si alter finis dependen-  
ter ab altero fuisset intentus, certè elanguere te eo, quò  
est dependentia, elangueret, & votum. Exemplum est in  
promissione, quam cum voto emisit Episcopus Trecenti-  
na cap. Magna, de voto, de Hierosolymitana peregrina-  
tione, animo obtinendi libertatem suæ Ecclesiæ à Co-  
mune Campaniæ, ibidem commorante; ut enim mor-  
tuum cum esse perlatum fuit, fuit & nulla iudicata pro-  
missio. Dices, at Pontifex illud votum commutavit, ergo  
publicatum fuit validum. Respondeo cum Sanchez lib. 4.  
de cap. 2. num. 43. commutasse Pontificem ob dubium,  
quod peregrinatio promissa fuisset independentem ab au-  
tore Commis, vel ad maiorem conscientie securitatem.

14. Qua ratione autem dignoscendum, causane fi-  
nalis sit, an motiva? Aliam regulam non habeo, nisi n. 8.  
insinuata, nempe id ex circumstantiis, & præsertim ex  
animo voventis à prudenti esse iudicandum: nam in-  
terdum vovens est ita affectus ad unum finem, qui vide-  
tatur minus principalis, ut ipsi maxime præcipitur.

Quo modo error irriter, vel non irriter votum solem-  
ne professionis, ut item Matrimonium, vide in superiori-  
bus de juram. cap. 3. §. 5. à n. 25.

## CAPUT XIV.

### De Eo, cui fit Votum.

1. Tunc est Deus, quem per vota recognoscimus:  
& ab omnium auctore impetrare bona quæpiam  
intendimus. Ita Sanct. Thom. 2. 2. quæst. 88. art. 4. §.  
Quod si quis opus bonum Sanctis promittat, duplici  
modo gerere potest. Ita idem ibidem, & passim. Doct.  
Primo, ut ipsi testes voti, vel mediatæ, seu inter-  
cessores apud Deum; & tunc quia principaliter Deus  
est, qui fit promissio, votum in omni proprietate  
nominabitur. Secundo, ut ipsi immediate colantur,  
spectata eorum excellentia, & spectatis beneficiis per  
ipsos alicui concessis; & tunc quia promissio ipsis  
Sanctis principaliter præstatur, propriè votum non est,  
sed late, & proportionaliter, non tamen illicitum est  
fit vovere; licet enim ipsi possunt orari, immò adorari,  
propter propriam dignitatem per cultum Dulciæ; ita &  
propter eandem possunt ipsi promissiones: bonorum

Par. I.

operum fieri quæ omnino servandæ sunt; nam secus  
committeretur peccatum specialiter constitutum con-  
tra fidelitatem Sanctis debitam. Certè, sicut licet nobis  
pater promissionem humanam, & politicam aliquod bo-  
num opus homini spondere, ut: Promitto tibi me seju-  
naturum, cur non ita licebit & Sancti? Ita Nau. c. 12.  
n. 15. insio.

2. Dixi (is solè esse Deus) ut innuerem, Deum esse  
ordinarium finem principalem voventium, quare cum  
in professione Religiosorum dicitur votum fieri coram  
Deo, Sanctis, & Prælato, Deus est, cui propriè fit votum.  
Sancti sunt intercessores, vel mediatores, vel testes. Præ-  
latus est, vel item testis, vel ut Minister acceptans loco  
Dei. Ita D. Thom. Sanch. Azor. Suar. Bon. Val. apud Castr.  
tom. 3. tra. 7. §. 4. 1. p. 7. n. 2.

## CAPUT XV.

### De Materia Voti.

1. Materia Voti possibilis esto, honesta, non indif-  
ferens, nec impediens majus bonum, quæ in  
sequentibus breviter enodabimus.

§. I. Materiam Voti possibilem esse oportet.

1. IN potestate voventis id, quod quis voveret, esse  
debet: quia impossibile nulla est obligatio. Ita  
S. Thom. 2. 2. quæst. 88. art. 2. aliique communiter. Si quis ta-  
men videns rei impossibilitatem, illam vovet, non puto  
peccatum mortaliter, Dei enim ipsa saltem gravis  
hæc non videtur esse. Ita Castro Pal. 3. tr. 14. de voto, d. 1.  
p. 9. §. 1. num. 14. Hinc votum de facto alieno, de non  
moriendo, de non peccando, neque mortaliter, neque ve-  
nialiter, & similia perinde se habent, ac si non fuissent  
emissa. Solum in primo diligentia adhibenda tibi erit,  
ut alius faciat rem à te promissam, is enim bonus sensus  
est illius voti. Simile quid in secundo, si intenderis non  
dare causam morti. In tertio an saltem obligeris ad par-  
tem, nempe ad non peccandum mortaliter, quod in tua  
est potestate, & alia quæ ad hoc votum de non peccan-  
do pertinent, quia tale votum raro omitti solet, vide  
apud Doctores ibid. à n. 6.

3. Quid de vovente, de 3, quæ separatim possibilia  
sunt, unitim impossibilia, v.g. Si quis pro die hoc Domi-  
nico voveat se inseriendum Hospitali; & pro eodem se  
auditorium Confessiones: Respondeo, si simul per modum  
unius vovit, quasi utrumque omnino voluerit exequi,  
certè impossibilia vovit, atque adeò neutrum iure vovit:  
At si simul, sed separabiliter, dico debere unum eligere,  
sed cum distinctione, nam si unum ex his est de meliori  
bono, quam alterum, illud de meliore valebit, & erit ob-  
servandum, ita Sanch. in Dec. lib. 4. c. 5. n. 23. majus enim  
bonum à Deo acceptari præsumitur: quòd si utrumque  
votum æquale, vel quasi æquale continet bonitatem,  
alterutrum licebit eligere, & observare, altero neglecto;  
quæ tunc nulla est urgens ratio pro uno determinato.  
Ita Sanch. ibid.

4. Nota, posse contingere, ut non simul, sed prius,  
v.g. heri factum fuerit votum de uno, v.g. de inseriundo  
Hospitali, & hodie de altero, v.g. de audiendis confes-  
sionibus, quid erit tunc dicendum? Affero siue memor fue-  
ris prioris voti, siue immemor, valere prius votum, & sic  
in exemplo allato, valere illud de serviendo Hospitali,  
illudque esse servandum. Ratio est, quia prius illud jam  
fuit absolute validum, suamque obligationem induxit,  
ergo non potest à superveniente deici.

5. Sanchez lib. 4. in Dec. cap. 5. num. 24. aliique do-  
cent, quando votum postea, factum, v.g. hodie, est ma-  
joris Dei obsequij, quam votum antea factum, v.g. he-  
ri, prævalere posterius, utpote Deo gratius, ac negligi  
debere prius, solum si sit dubium, quòdnam sit majus  
bonum.



bonum, prævalere, observandumque esse prius. Vnde vides in exemplo de famulatu in Hospitali, heri promissio, & de auditione Confessionum promissio hodie, quia certum est auditionem esse meliorem famulatu, consequenter dicendum fore auditionem esse eligendam non famulatum. Ita quidem Sanchez, & Ratio est (inquit) tum quia illud votum, v. g. serviendi in Hospitali non valet, quia est impeditivum majoris boni; tum quia concurrentibus duobus præceptis gravius est observandum; cum ergo in casu nostro concurrant duo vota, quæ sunt præcepta privata, gravius, seu melius est observandum.

6. Verum, huic doctrinæ non acquiesco: quia semper prævalet, ut dictum est, prior obligatio, quæ certo possidet contra secundam promissionem. At primam rationem in contrarium respondeo, ex ipso Sanchez lib. 4. in Dec. cap. 8. num. 40. qui tradit hanc regulam: Quando votum includit aliquid bonum, v. g. statum Religionis laxioris, quod est sufficiens ipsius voti materia, quamvis illud perfectiora bona excludat, v. g. excludat statum Religionis strictioris validum est, quia materia illa promissa, v. g. perseverantia in dicta laxiore Religione est sufficiens voti materia respectu status imperfectioris, quem tum vovens habebat, qui est esse in sæculo, atque est res consilij. Esse igitur impeditivum majoris boni, quod invalidat votum, non esse impeditivum boni majoris cujuscunque, sic enim nulla feret vota valerent, cum semper sit invenire majus aliud bonum, quam sit votum factum: Sed est esse impeditivum majoris boni, quod vovens habet tunc, cum voverit, ut si quis dum est Religiosus in Religione observanti, velle vovere aliam non observantem. Hac doctrina ipsius Sanchez posita, sic sublimo, & servire hospitali non est impeditivum majoris boni, quod habet vovens tunc cum voverit, melius enim est servire, quam otiosum esse, ergo validum erit votum, licet sit impeditivum auditionis Confessionum: sicuti erat Religioso laxior impeditiva strictioris, si ergo est validum, quo modo à superveniente promissione invalidari poterit? Non ergo interim, cessaret votum, si superveniret argens necessitas, sive corporalis sive spiritualis, ut infra dicitur, & iterum non nego posse ipsum voventem, si velit, prius votum famulatus, commutare in auditionem confessionum, ut potest in melius bonum, secundum communem doctrinam asserentem licere cuique suum votum commutare in melius, Deoque gratius, solum assero valere illud prius votum.

7. Ad secundam rationem, neganda est minor argumenti: Falsum enim est concurrere duo vota, prius enim solum est verum votum, quod obligationem sine impedimento in vovente peperit; posterius verò, cum sit impossibile cum priore, obligare non potest: atque adeo præceptum privatum non est: Immo hæc posterior promissio posset dici esse impeditiva majoris boni; impediret enim, si executioni mandaretur, illud prius, ad quod inveniris ex privato præcepto obligatus: sicuti enim si voveres, seu promitteres Religionem ingredi, contra præceptum charitatis subveniendi tuo patri extreme indigenti; non valeret promissio, quia hæc esset contra præceptum obligans; ita in casu nostro, quia promissio posterior pariter contra præceptum est, scilicet contra votum, jam, ut probatum est, obligans, nequaquam valeret.

§. II. Materiam Voti oportet honestam esse, non indifferentem.

1. Bonam, honestamque debere esse votorum materiam inde constat, quia debet esse de re Deo grata: secus eam Deus acceptare non poterit: nam propterea potest esse etiam de re aliis præcepta. Ita S. Thom. 2. 2. quæst. 88. art. 2. Quid de re indifferenti, quæ est illa, cujus executio non magis est utilis ad vitam æternam, quam ejus privatio? Respondeo, neque illam Deus

acceptabit, ut potest ut sic incapax divini cultus, & obsequij. Quamvis rem indifferentem, ut item venialiter malam, vovere putem nisi venialem, siquidem gravis esse injusta non videtur: nam rem graviter malam vovere, certum est esse duplex peccatum mortale: alterum contra virtutem oppositam: alterum contra Religionem; cum sit peculiaris Dei injuria velle voto firmare peccatum.

2. Ex his advertis, differentiam juramenti promissorii, quod homini fit, & voti, seu juramenti, quod fit Deo. Illud enim potest esse de re indifferenti, quia homo, cui sæpe placet, quod non est melius, rem indifferentem acceptat; hoc verò non ita, quia Deus non acceptat, nisi illud quod sibi gratum est, sui que cultus capax. Neque obstat, in juramento illo promissorio homini, invocari Deum, invocatur enim solum, ut testis, non acceptatur.

3. Duo hic explicationem postulant. Primum: An malus finis, vel indifferentis adjunctis à vovente materia bona illam vincit, irritetque votum. Secundum: An è contra bonus finis materiam indifferentem afficiens, illam voti capacem reddat.

Quoad Primum. Sint hæc duæ regulæ, ex Sanchez lib. 4. in Dec. 6. n. 11. Quoties finis, sive mortaliter, sive etiam venialiter malus, sive solum indifferentis, ita adiungitur à vovente materia promissæ, ut verà sit finis ipsius promissæ materiae (id quod fit, quando vovens intendit per illam rem, quam promittit, obtinere aliquod malum vel solum indifferentens) toties ultra peccatum, quod forte invenitur in illa materia, votum est irritum. Ratio est, quia tunc res redditur mala ex illo pravo fine, atque adeo non acceptabilis. Sic esset, si quis voverit eleemosynam dare pauperi, ut per illam pauper usuras exerceret, vel ut potens esset ad occidendum inimicum, & similia.

4. Regula secunda: Quoties finis malus additur ipsi voto, remanente re promissæ in sua bonitate, toties votum est validum; quia tunc materia ipsa bona est unde & Deo acceptatur: id autem tunc accidit, cum vovens non intendit ut ipsa res promissæ, sed solum ipso vovendi actu ad obtinendum finem malum, v. g. si quis voveat eleemosynam pauperi oram multis, ut ij id audientes, vanam æstimationem recipiant de virtute voventis; valet votum, quia res promissæ nulla inficitur pravitate macula; & solum ipse vovendi actus ad finem illum malum dirigitur.

5. Una est sive exceptio, sive declaratio. Nam si ipsum votum emittitur, atque adeo ipse actus vovendi ordinatur, ut obtineatur à Deo malus quispiam finis, tunc quia hoc Deo gratum esse non potest, irritum erit, ut supra diximus; quare si voveret quis dare eleemosynam, ut obtineret à Deo potius posse puella, vel inimicum occidere, &c. invalidè voveret. Idemque esset, si voveret eleemosynam, ut obtineret à Deo vanam non hominum estimationem: in quo notes perverlim differentiam: nam modò n. 4. fuit validum votum factum ob vanam gloriam, quia votum non emissum ad illam à Deo obtinendam; sed solum comitanter ex actione vovendi, illam vanitatem qui aucupabatur: at nunc ipsum votum concipitur ad appetendum à Deo vanitatem illam, quæ ingrata prorsus Deo est, & quidem si res Deo mortaliter ingrata per votum exorari intendatur, peccabitur mortaliter: si venialiter ingrata, venialiter: qualis enim est finis, tale reddat votum, necesse est.

Ex dictis cum eodem l. c. Si quis voveat rem bonam v. g. jejunium, ut ex bello injusto incolumis evadat, ut ex concubina filium suscipiat, ut ex ludo illicito, sed non injusto lucrum reportet, lucrum scilicet, ad quod restituendum ex nulla lege sit obligatio, validè voverit; quia esse incolumem, habere prolem, lucrum illud retinere; mala nequaquam sunt, nam ideo licet de effectibus gratias Deo agere. Contra verò, si quis voveat, ut lucrum ex usuris, vel ludo injusto reportet, ut obtineat à Deo vires ad inimicum occidendum ut recuperet sanitatem



licitatem ad adulterandum; invalidè vovet, quia habere  
licet in justum, pollere viribus ad occidendum, habere  
licitatem ad adulterandum, mala sunt, Deoque ingiata.  
Sic et Sanchez, sed Castro Palau's mihi hic magis  
placet, ait enim, etiam in præcedenti casu non esse vali-  
dum, vovet, quia neque in illo est votum de re bona le-  
gitime utitur, ut relatum ad habenda prædicta, imbibit  
etiam ad illas, sic, malum quid est.

mediorum ad illarum, in quo est validum ejusmodi.  
Sed adhuc unus est casus, in quo est validum ejusmodi.  
et vocatur, quando scilicet fit, non quidem ad habendum  
est effectus ex illis mediis, verum illis effectibus jam  
habitis, fiat propter gratitudinem ad agendas gratias Deo.  
et illo filio, in compluitate, lucro. Tunc enim ex una parte  
non sunt mala ex se, & ex alia non intenduntur ha-  
biti (jam enim sunt habita) pro pravo medio, à quo in  
mediente inficiantur.

cia precedente inebriantibus.  
 6. Vnum denique adverte cum eodem loc. cit. malum  
 quod apparet in ejusmodi votis, interdum non esse si-  
 militer conditionem, nam tunc valet votum, v. g. si quis  
 voveret Religionem, si suus colligans injustus licentiam in-  
 ter, bonique illius injuste potiaur, illa injustitia colligi-  
 gantis non est huius votantis; patet, quia voventi mala  
 illa, sed conditio, sensusque voti est: p. posito, quod  
 illud malum mihi eveniet, Deo Religionem voveo. Si-  
 mile quid evenit aliquid in voto pœnali; nam si quis  
 illa vovet: *Promitto ingredi Religionem, si adulterium  
 commiserim*, seu in *penam* quod commiserim, valide voveret  
 quia sensus non est, quod ipse adulterium tanquam si  
 non velle, sed in penam sui sceleris Religionem veli  
 suscipere.

7. Quoad secundum. quid dicendum, & bonus finis  
ingratæ matricæ indifferenti? Illamné voto aptam reddi-  
tæ, & sic de ea constabit votum? Respondet, reddet  
aptam in eo casu, quo aliquæ circumstantia facit, ut  
indifferentis, grata Deo evadat, pertinetque ad ejus obli-  
quum. Ingressi, v. g. vel non ingredi domum hænc, equi-  
tatem, vel non equitare rusticari, vel non rusticari, res el-  
indifferentes: si tibi ingressus, equitatio, rusticatio sit ob-  
jecta peccandi, non manet talis occasio, honestum tibi  
gratumque Deo erit horum privatio. Quare si tuum vo-  
tum ad bonum hoc ordinetur, valebit votum: nam si  
non ad ordinatur, remanens in sua indifferentia rel-  
ictum tui voti res illæ, nec voti capaces erunt. Pari mo-  
dum ad obtinenda bona temporalia, quia finis est in-  
differentis, non valet: ad votum ad hæc obtinenda, ut il-  
læ impetratis Deo gratiæ reddantur, validum est, quia h-  
jus finis honestissimus est: & certè cum Fideles voti propt-  
er gratiam nuncupant, hoc posteriori, vel finali modo  
gestare præsumunt, non priori. Ita Sanchez. c. 7. n. 28.

et illud notandum, ut res indifferens, modo dicta  
ex bono fiat bona, debere esse aptam ad talem ben-  
eficentiam, ut i. d. c. recipiendam. Ponit exemplum  
Sanchez ibid. n. 5. et num. 13. in vovente non pre-  
scindens, vel exercere ludum agitationis Taurorum  
festo Sanctissimæ Virginis; hæc enim vota irrita ex-  
sistunt, nec relaxatione indigent, quia vultus non pre-  
scindens, & Taurum agitare, cum in Dei, vel Sand-  
ini obsequium non cedant, materia est incapax be-  
nificii.

9. Si quis voveret capita animalium non comedere in honorem Sancti Iohannis Baptistæ, vel vestibus quibusdam vestiri, vel non nere die Sabbati in honorem Virginis, & similia invalide voveret : quia hæc sunt vana & inutilia ad fines prædictos. At si propter aliquam circumstantiam hæc pertinerent ad aliquam virtutem, utque valerent vota de iisdem. Si quis enim multo alliceretur a cibo capitum animalis, si quis vestibus suis se per humilitatem continere inenderet, si de hoc affectu nondum retardaretur, vel ab oratione, vel ab exercitiis spiritualibus valide ea vota conciperet : tunc hæc pertinerent ad virtutem abstinentiæ, humilitatis, & similia. Ipsum vestiri albo colore cedere in honorem Virginis, ut etiam vestiri colore ordinis alicuius Religionis, vere in obsequium sancti Fundatoris, co-

munitur homines prudentes existimant; nam propterea  
vorum de hujusmodi vestibus induendis communiter va-  
lere consue. Ita Sotus lib. 7. de just. q. 1. art. 3. circa secun-  
dam conclus. favérque Azor. p. lib. 11. c. 14. q. 5.

*Quando dubitatur de Bonitate finis Voti.*

10. Denique illud est hic explicatu molestum, quid  
sentendum, quando dubium est, qualis sit finis ipse  
principalis, bonissime, mallos, an indifferens? Vt huc  
difficultati faciam satis, recole, finem in voto esse posse  
duplici modo. Primo, si quid, executione rei promissæ,  
obtinere intendatur, verbi gratia, per jejunium intendit  
quod obtinere, vel victoriam à tentatione prava, vel vin-  
dictam à inimici, vel indifferentem corporis recreatio-  
nem. Secundo, si quid non sit finis rei promissæ, sed  
ipsius votantis, quod alij dicunt, esse finem ipsius voti  
vbi quis promittat elemosinam non quidem, ut ac-  
quirat mediante illa, vanam gloriam ( hoc enim modo  
esset finis rei promissæ ) sed ut exerceat quidem actum  
misericordie ad illo actu inten- tione vanè laudari à circum-  
stantibus. Vides? Hic finis est ipsius votantis, ipsumque  
afficit, non verò inficit actum elemosinæ, qui etiam tunc  
est actus bonus, si scilicet vomitanter ex illo vana gloria  
captari intenditur.

11. Iam verò communis doctrina est, in primo casu esse invalidum votum, si finis est malus, vel indifferens, quia tunc res promissa affecta illo fine, mala est, vel indifferens, unde materia voti esse non potest.

Contrà validum est in secundo casu; quia res promissa bona est, esto, illa comitans affectus sit malus malitia, vel veniali, vel mortali, juxta affectum ipsius. Oventis.

12. Non est igitur in hoc difficultas, ut supponimus,  
esse nos certo de businodi finibus, sed implicata diffi-  
cultas est, quando dubitamus. ut ergo clarè procedatur  
distingue diligenter tria.

Vel enim primò agi potest, quando finis principalis est unicus, & certò malus, vel certò indifferens, dubitatur autem, an hic afficiat re promissam, an verò ipsam voventem?

Vel secundò, quando finis idem principalis, pari modo, in se unus certò afficit rem promissam, sed dubius est, an in se sit malus, vel indifferens, an potius sit bonus. Dico (afficit rem promissam) nam si afficit solum voluntatem, etiam si finis sit certò malus, nec solum dubium, sed etiam malum, vel dubie indifferens, jam diximus *n. 11.* validum esse votum.

Vel tertio, quando duo sunt fines, à quibus movetur principaliter vovens potuit, alter certo bonus, alter certe malus, vel certo indifferens, debet dubitatur à quoniam ipse motus ad vovendum fuerit, ab hoc, an ab illo? Petrus v. g. cetero vovit Visitationem Lauretane Virginis, si dubitat, motusne principaliter fuerit à pietate erga Sanctissimam Virginem, àn à mera curiositate, an ab invidioso amore puellæ inibi habitantis?

13. His distinctis. Dico primò, Sanchez *loc. cit.* n. 2. docere in primo casu valere votum, atque adeò obligare, quia certi sumus de voto, incerti de fine. Sed mihi videtur esse etiam probabile, nequaquam valere? c. Tancredi in *q. mor. tr. 3. d. 4. q. 14.* Ratio est, quia in nobis, an finis ille cadat in rem promissam, an potius ipsum voventem, seu votum, jam dybitatur, an votum habeat bonitatem, quæ de essentia voti, atque adeò, adit votum. At ad illud, quod dubito, num sit votum non obligor, quia nunc prævalet mea certa libertas contra votum dubium.

13. Dico secundò, cum eodem Sanchibid.c.26.n. in secundo casu non valet votum. Ratio est, quia tunc dubitatur de bonitate rei promissæ, & consequenter bitatur, an bona sit, an mala; At operari cum hoc du-  
malum est.

Sed quid, si in hoc secundo casu dubitetur, an bona  
an indifferens? Respondeo adhuc non valere, quia  
casu hoc dubitatur, an Deus votum hoc acceptaverit.



dubitatur enim, an id habuerit essentiam voti, quæ est; esse de re bona.

15. Dico tertio, neque esse validum votum in tertio casu idque satis probabiliter; esto aliqui probabiliter etiam asserant, esse validum.

Ratio nostræ pro babililitatis est eadem, quam modo attulimus; Si enim omnibus diligenter expensis (ut certè à te semper supponimus; hic, & in præcedentibus esse expendenda) manet dubium, an notus fueris ad votandum ex hoc bono, vel illo fine non bono, semper remanet dubitatio de constitutivo essentiali ipsius voti; ergo votum erit dubium, ergo non obligans, cum prævaleat certa libertas.

Dices, in hoc tertio casu sumus certi de voto, sed incerti, qualisnam finis fuerit adhibitus: ergo prævaleat votum. Ita sentire videtur Sanchez *loc. cit. cap. 7. n. 26*. Respondeo. Nego nos certos esse de voto, quavis per verba illa exterius fuerit explicatum: cum enim dubitemus, an ejusmodi promissio habeat bonitatem finis, de voti essentia, atque de ejus certitudine dubitamus; prævaleat ergo certa nostra libertas: nam verba illa solum materialiter se habent.

Replicas: Nemo præsumitur commisisse delictum, ergo, quando est dubium, an voveris v. g. Peregrinationem Lauretanam ex fine visendi amicam, vel visendi Sanctissimam Virginem; præsumeris vovisse ex posteriore hoc fine; nam secus, peccasses, dum vovisses illam peregrinationem institueres, ut turpem amorem foveres. Ita quis poterit ex illis Sanch. verbis, ibi (ut minus delictum præsumatur) argumntari.

Respondeo, nos loqui, quando, omni præsumptione conficta, & omnibus expensis circumstantiis, adhuc remanet res dubia. Cum enim dico, in foro conscientie votum esse æstimandum, si validum, quia non adest certè essentia voti. Esto igitur in foro exteriori non me urgere possis ad votum propter dictam, vel quascunque alias præsumptiones, at in interiori, cum verè nesciam qualiter finis, unde & nesciam, an commiserim delictum, necne, sum in eodem foro dubius de essentia voti: ergo illud exequendi nequaquam reus.

#### §. III. Materia Voti impeditiva majoris boni esse non debet.

1. **H**ujus generis tunc esse materiam Voti, cum impedit majus bonum, quod vovens actu habet, dixi per occasionem *supra*, §. 1. n. 6. Si quis ergo, dum est Religiosus strictæ regulæ, voveret Regulam laxiorem, certè nulliter voveret; quia Deo id quod meliorem bonitatem impedit, gratum esse non potest. Id quod satis fit in memoriam revocasse.

#### §. IV. Expenduntur quadam particularia Vota.

1. **P**otè, quia non raro negotium facessit dijudicare, an majus bonum emissum Votum impediatur, vel alia quadam peculiaria; ideo nonnulla vota, quæ in controversiam vocari solent, hic examini subjiciam, & manifestè decessam.

*Votum non vovendi.*

2. **V**otum non vovendi absolute nullum est: Ita Azor *p. 1. l. 11. c. 14. §. 6*. quia opponitur votorum emissioni, quæ Deo grata est. At votum non vovendi indiscretè, temerariè, sine consilio Confessarii, validum est; quia vovere cum tali cautela, honestate, & virtute prudentiæ sapit.

*Non ludendi, & similia.*

3. **V**ota non ludendi modestè, seu per Eutrapeliam non recreandi, cibis delicatis non utendi, valent communiter, procedunt enim ex amore mortificationis, & penitentiae, quæ melior est, quàm illa, quamvis honesta, recreatio. Ita Suar. *tom. 2. de Relig. lib. 2. de Voto, c. 8. n. 8. & c. 40. dñb. §. n. 43*.

Dico (communiter) nam si ea recreatio, ludus, cibus, in

speciali casu essent animæ tuæ utiliora, Vota de abstinentia illis non valerent, quia tunc bonum Deo gratius impeditur: Ita Suar. *ibid. n. 9*.

Pari modo non valerent, si emitterentur ab uxore, v. g. ob mortificationem, quam profiteri velit ob mortem viri: licet enim illa abstinentia, vel indifferens est, vel potius vana, nec Deo grata, votum non ludendi, de fiat jactura rei familiaris, valet ex Sanchez *lib. 4. in decal. 7. n. 29. & merito*, quia actus virtutis est, nolle prodigere.

#### Contrahendi Matrimonium.

4. **V**otum absolutum contrahendi Matrimonium non valet, quia impedit celibatum, bonum, nimirum melius. Ita Suar. *l. c. §. 9. n. 2*. Laym. *lib. 4. tr. 4. c. 2. n. 12*. Sanch. *lib. 1. de matr. d. 1. c. 1. & in Dec. c. 8. n. 51. & 52*. alique. Votum contrahendi cum hac puella paupere, cum hac meretrice, &c. nec item valet, ex Suar. *d. c. §. 9. n. 8*. quia puellam esse pauperem non vincit majus bonum celibatus. Excipe, nisi forte matrimonium esset tibi necessarium ad vitandos tuos lapsus, vel esset necessarium ad prolem pro bono publico suscipiendam, vel ad ducendam puellam, quam data fide violasti? in his enim casibus urget præceptum quod servare melius est, quàm servare celibatum, quod est de consilio. Idem est, (ait Bonacina) si sub conditione sic voveris. Si quasi ducam, ducam meretricem, vel pauperem; Ratio est, quia quandoquidem celibatum non servas, melius est, majorisque charitatis opus illis per tuum matrimonium, auxilium impendere.

#### Non accipiendi Prælaturas, vel Sacerdotium.

5. **V**otum non accipiendi Prælaturas, sæcularesve dignitates, validum est, si recta fiat intentione. Ita D. Thom. *2. 2. q. 185. art. 1. & 2*. alique; licet enim primo aspectu videatur impedire majus bonum, nempe Episcopatum, v. g. quia est status perfectior eo, quem habet actu vovens; tamen propter humilitatem, mortificationem, & pericula debiti munus non exequendi, melior est ejus privatio. Hinc infert Suar. *l. c. §. 1. n. 10. fin.* Votum non suscipiendi ordines verum esse, quia ordinum susceptio non affert illud periculum; at votum non suscipiendi beneficium, aut quodcumque regimine animarum, ratum esse, quia in hoc voto dictum periculum adest. Sed certè puto etiam Votum non suscipiendi ordines validum fore, si finis sit humilitas, & reverentia, qualem respexit S. Franciscus, dum ad Sacerdotii gradum noluit ascendere. Qua ratione Superior possit nihilominus præcipere prædictis ejusmodi munera, vido *supra*, cap. 7. §. 3. n. 13.

#### Intervendi in perpetuum.

6. **V**otum interveniendi hospitali in perpetuum, quamvis te impediatur ab ingressu in Religionem, quod est melius bonum, validum est; quia *supra*, §. 1. *vers. ad primum*; vidimus non debere considerari in hac materia quodcumque majus bonum; sed illud, quod vovens habet actu, dum voveret: at certè melius est intervenire hospitali, quàm non intervenire, seu domi suæ cum libertate otiaandi permanere.

#### Præstandi hoc, & non aliud.

7. **V**otum præstandi hoc determinatum opus, non verò aliud, valeat, necne? Si quis, v. g. Deo promittat hanc, & non aliam Religionem ingressurus, hanc anteorum decem elemosynam distributurum, & non aliam, Coronam Virginis non nisi flexis genibus recitaturum, validène promittit? Sanchez *lib. 4. in dec. cap. 8. num. 47*. asserit, validè promittere; quia licet hæc vota sint conditionalia, excludantque alia bona: quia tamen indirectè excludunt, sunt certè directè de bono honesto. Adde melius esse, hæc bona ex obligatione facere, quàm liberum esse in aliis, quæ fortè non fient, Castro *Pal. 1. 3. tr. 15. d. 1*.







supponimus, sed ad illud ex hac individua persona dimanans.

9. Quid, si votum sit disunctum, cuius una pars cadat in materiam aptam, altera in ineptam? ut si quis ita voueat: *Ego promitto Deo vel me furaturum, vel me Religionem ingressurum*: *Ego promitto religionem ingressurum, vel ut furer, vel ut Deo seruiam*: *Voveo vel se occidere, vel me per aliquot dies jejunaturum*, & similia? Respondeo dandum esse non absumilem regulam; videndum enim est, an disunctio cadat in duplicem illam materiam, vel finem, necne. Si cadat in utramque, illicitum est votum, quia existente una parte mala, utraque pars mala erit, cum malum ex quocunque defectu, quare voti materia esse non potest. Quod si disunctio non cadat in utramque partem, sed determinate intendatur una pars, altera vero solum sit appositae, ut conditio, valebit votum quoad illam partem determinatam, si aliunde apta voto est. Exemplum clarior evadet doctrina. Sit, qui sic voueat: *Promitto aliquid furari, quo semel dives, et si furari non possum, promitto me in Religionem ingressurum*. Vide hic adesse veluti duo vota. Alterum: *Promitto furari*; & hoc invalidum est. Alterum: *Promitto me Religionem ingressurum, si furari non fuero*, & hoc validum est; quia de re ex se bona, & omnisio furti, est solum conditio.

10. Quid denique, si votum idem disunctivè emittatur, quia vouens nescit, quanam materia apta sit voto; ut si quis vouerit se, vel daturum elemosynam anno sequenti, vel jejunaturum, quia nescit, an anno sequenti habeat pecuniam, quam pauperibus largiatur? Respondeo, ad alteram partem possibilem obligari, nemini dubium sit, quia tunc adest virtualis voluntas se obligandi ad partem, quam si inveniet: sic etiam si muliercula voueret jejunium, ut contineret à Deo vel amasium, vel maritum, certe invalidè voueret, modò dictis n. 9. at si ipsa ex ignorantia sic voueret, ut deinde à Confessario suo instructa eligeret id, quod bonum fuerit, virtualiter determinatam illam partem pertinentem ad maritum voueret, quare & validè.

#### §. VI. Quomodo Votum sit interpretandum.

1. Revis est Regula, fusior petenda ex dictis cum ex *Iuramento*, *supra*, cap. 3. §. 4. Cum Votum obliget solum secundum intentionem vouentis, benignè, & non strictè erit interpretandum, ut quanto minus possit gravari vouentem. Legè Suarez lib. 4. de voto, c. 7. num. 8. & 9. Laym. lib. 4. de voto, c. 3. n. 3. Quod si de eius intentione non constet, præsumendum est votum fuisse emissum, juxta id, quod requirit natura rei promissæ; de qua re, si item non constet, præsumendum erit juxta quod significant verba, quibus facta est promissio; & quidem secundum communem usum loquendi, cum semper præsumatur quis sua verba menti velle conformare, eademque juxta morem patrum proferre.

#### Affertur interpretatio aliquorum Votorum. Votum Virginitatis.

2. Votum puellæ de virginitate perpetua, immò de virginitate, nisi expressè aliqua limitatio addatur non solum eam obligat ad reculandum primum actum turpem, sed omnes deinceps. Ita S. Thom. quem citat, sequiturque Suar. loc. cit. n. 5. & 7. quia ex usu loquendi illud (voveo virginitatem) significat perpetuam Castitatem; quare amissa per primum actum virginitate, adhuc obligatur ad respiciendos omnes actus tum externos, tum etiam internos contra virtutem continentiae. Ita in nostr. opuse, de Confess. in editione Pataviana, lib. 2. c. 7. §. 1. n. 4. & colligitur ex Suar. loc. cit.

#### Votum Peregrinationis.

3. Votum Peregrinationis potest impleri per peregrinationem equestrem; sic Bonac. disp. 4. q. 2. p. 6. n. 16. hæc enim in omni rigore peregrinatio est, & sic minus gravatur vouens: ut item propter non absumilem rationem,

potest impleri per peregrinationem factam propter aliam negotia, dum ad sit intentio volendi voto satisfacere.

#### Audiendi Missam.

4. Votum de audienda Missa impletur juxta, ac impletur, si esset de præcepto Ecclesiæ; hoc enim modo præsumitur promitti: sic Suar. loc. cit. n. 14. Si vovisti audire Missam quotidie, censo ex vi huius voti tibi die festivo satis esse unam audire; quamvis hæc sit de præcepto, quia intentio tua videtur solum fuisse, nullum transire sem sine Missa.

#### Recitandi Rosarium.

5. Votum de recitando Rosario, absolute intelligitur de tertia parte, quia hæc communiter Rosarium appellatur: sic Suar. loc. cit. n. 5. Sanch. loc. cit. n. 15. Rursus poteris recitari cum socio alternatim, quia hic jam est usus apud nos communis: qui apud Hispanos, quia fortasse non adest, ideo Castro Pal. tom. 3. tr. 2. §. d. 1. p. 12. num. 9. ejusmodi alternationem in eo voto adimplendo negavit. At sola mente recitari non poteris, quia eratio vocalis est in eo voto promissa.

#### Ingressendi Religionem absolute.

6. Votum ingrediendi Religionem, vel suscipiendi Ordines sacros, non obligat ad castitatem, donec status illi assumantur; secus plus nimio gravaretur vouens, nec enim, illis fiontem assumptis, est emissum castitatis votum. Ita Val. 2. 2. d. 9. §. 6. p. 4. vers. atque ex hoc quidem. An idem votum ingrediendi Religionis obliget filium in necessitate parentum, fratrum, sororum, &c. vide apud Castro Palatum tom. 3. tr. 16. d. 1. p. 7. §. 5. per totum.

#### Ingressendi Religionem, si Pater consenserit.

7. Hoc votum tunc obligat, quando Pater id à filio sincere proponente sciens, non contradicit. Ita Sanc. mox citandus; non enim opus esse censo, ut pater assensum positivum præbeat; quia ex communi more hic sensus ejus voti est: *Ingressi, nisi pater egrè ferat, & contradicat*.

8. Quid, si prior contradixerit, sed deinde mutata voluntate consentiat? Dico tunc impletam esse conditionem, votumque obligare, iam enim abest contradictio.

9. Quid, si contra: hoc est, si consenserit, sed deinde, ante ingressum filij in Religionem contradicat? Aio votum non obligare, quidquid dicant Sanch. lib. 4. in Dec. cap. 24. n. 14. Layman. lib. 4. tr. 4. c. 6. §. 2. quia non est impleta conditio juxta consensum vouentis, qui voluit molestiam patris vitare.

10. Quid denique, si vel antequam pater posset significare assensum, vel dissensum; vel antequam adveniat tempus ingressus, ipse pater moriatur? Dico votum obligare; quia solum, nisi aliud manifestè fuerit expressum, requirebatur, ne pater contradiceret, molestiamque patretur, quæ neg. jam nunc adest.

#### Jejunandi.

11. Votum jejunandi intelligitur de jejunio more Ecclesiastico, unde pro quocunque die voveris, licet tibi laeticiis velis, ex Sanch. lib. 4. in Dec. c. 1. n. 53. quamvis Castro Palatus tom. 3. tr. 15. d. 1. de voto p. 12. n. 18. neget, si votum fuit pro Quadragesima, vel aliis temporibus, in quibus ex consuetudine ab his abstinetur: uterque probabiliter. Si vovit quis jejunare in vigilia alicuius Sancti, quando hæc incidit in Dominica, potest, immò præstet jejunare die Sabbati, quia hæc translatio de more Ecclesiæ est. Nam propter eandem rationem, cum, qui per totum mensem jejunare vovit, non obligo Dominicis, nisi expressè etiam se pro illis obligaverit.

12. Si jejunium promissum violasti, carniæ comestione



tenetur ad jejunium; quia jam remanet principale, scilicet jejunium, quod servari potest. Dixi (nisi aliud expresse intendatur) nam si intendam te jejunare prae ceteris hac forma, sine vino, sine piscibus, &c. & non sub alia illa forma semel, quamvis cum primo violata, ad aliam ex vi voti non obligaberis, quia illam vovisti, non aliam.

17. Sed quid, si vinum biberis, atque addo quoad hanc circumstantiam votum violaveris, licebitne tibi sine novo peccato, vinum iterum, iterumque potare, posito, quod aliud in contrarium expresse non intendis? Affirmat Sanchez lib. 4. in decap. 11. num. 41. quia per abstinentiam vini semel violatam redditur pro illo die impossibilis dicta abstinentia. Negat Castro Palaus tom. 1. tract. 15. d. 1. p. 12. n. 19. quia intentio votantis videtur aditrix xisse jejunio abstinentiam vini pro singulis horis totius diei: Ego assentior Sanchio, si sermo sit de voto jejunandi in pane, & aqua: Castro Palaus autem, si de voto abstinenti eo die à vino; nam in his duobus votis, licet videatur magna affinitas, quia tamen in altero est negatio bibendi vinum, quae est malignantis naturae, in altero est affirmatio bibendi aquam; videtur adesse non spernenda diversitas, quam pro doctioribus innuisse sit satis.

18. Hoc facit sequens casus: Voveram ego per omnes sextas ferias solum panem comedere, & item voveram in Vigilia B. Aloysij panem non comedere, sed verò res alias, ciceres, fabas, lentes, immò & pisces, &c. incidit autem hoc anno Vigilia Beati in sextam feriam, quid agam; si enim solum panem, siue sola esculenta comedam, contra alterum ex votis faciam. Respondendo, hac in re non puto attendendum ad prioritatem temporis emissi voti, quia tempus in voto Deo factis videtur res valde extrinseca, necque ad intentionem votantis; supponimus enim hanc concurrentiam ipsum non praevidis. Puto hunc obligari ad ponendum, quod Deo gratius existimabitur. Sicut enim, si tibi duo promisi, gemmam, v.g. pretiosam, & mediocrem picturam, quae ab amico expectabam; si deinde ab eodem non possum obtinere utrumque, sed alterutrum, quem malueris, certe gemmam eligere debeo, quo tibi in re maiore, quam possum satisfaciam: ita videtur in casu nostro.

19. Verum, quid Deo erit gratius in re, de qua agimus, ubi utrumque jejunium ab eadem virtute abstinentiae procedit, nec ad excellentiorem actum recurrere possumus? Respondeo. Censuit quidam, jejunium sine pane esse gratius Deo; quia in genere abstinentiae rigidius est, quam jejunium cum solo pane. Non assentior, puto enim esse rigidius jejunium in solo pane, quam jejunium in ceteris. Nam ego potius eligerem, siue ad incitandum palatum, siue ad nutritionem, comedere pisces, ciceres, lentes, pulres varias, variisque saccharo condita, fructusque cum libertate diversos, praesertim pro uno tantum die; quam vnum aridum, siccum, insipidum, nullo obsonio associatum panem. Merito ego assero gratius esse Deo jejunium in solo pane, quam jejunium cum libertate in ceteris.

Sed quid si vovens advertisset, cum vovit, ad utrumque jejunium, ad quod obligabitur?

Resp. aliqui cum Sylv. v. Votum 2. q. 17. ad utrumque, si potest, quia utrumque promisit, quare nihil comedat. Alij cum Vasp. de jejun. d. 243. respondent, ad neutrum, quia satis diversum jejunium est, nihil comedere, quod certe vovens non videtur vovisse; quam jejunium siue pane, & jejunium cum ceteris, quae promisit.

Dico congruentius loqui Priores, quia nisi vovens amens fuerit, dum vovit panem non comedere, & alia esculenta non comedere, nihil comedere promisit. Id ergo servet, si potest; nam ceterum facile Superior dispensabit, vel gravis debilitas consideratis vovens viribus iuste timenda excusabit.

20. Qui vovit jejunium in pane, & aqua, potestne comedere pastillos esculentos, quos Itali *Macherones*, vel *Vermicellos* appellamus: nam, si in illos, dum coquantur, parum olei, & amaraci paucula frondes infundantur

Abstinencia à vino.

14. Votum abstinenti à vino, etiam ad evitandam ebrietatem, non prohibet cerusiam, & similia; quia haec sunt satis diversa, & finis extrinsecus sub voti obligationem non cadit. Alia de hoc voto mox afferam num. 15.

Jejunandi in pane & aqua: ubi? An Pastilli esculenti, vulgo Macherones, hoc jejunium violant?

15. Votum jejunandi in pane, & aqua obligat sub mortali, ne aliud comedas, vel bibas. Exiptionem parvitatem materiam, quae certe in re nimis laxè mihi videtur, Castro Palaus 1. 1. p. 12. n. 21. dixisse, quod docuit votum abstinenti à vino, obligare sub gravi culpa, si bibatur ea quantitate, quae vino temperatè siccibus sufficeret pro una comestione; quasi ad majorem non obligetur graviter: nimis, inquam, laxè. Si quis tamen quater bibat vinum, quod de more mistum in prandio, temperatè bibat, ergo sequitur, quod si, cui non liceret vinum propter votum bibere, posset sine gravi culpa bibere bis, vel ter. Id non credo. Semel igitur modo dicto bibere, non putarem grave; pluries, putarem: Nec id durum videatur; nam idem Castro Palaus, lib. 1. n. 19. nescio, an sibi repugans, non multò ante dixit, seu supposuit, semel bibendo vinum, frangi jejunium promissum in pane, & aqua. 16. Qui in pane, & aqua jejunare vovit, si non potest sic jejunare, obligabitur jejunare eum piscibus; si nec cum his, vel similibus potest, obligabitur cum laetioribus jejunium servare. Ratio est, quia accessorium sequitur principale; non contra: cum igitur ex mente communiter voventium (nisi aliud expresse intendatur) in praedictis promittatur principaliter jejunium; si illud observari potest, debet. Contra verò si jejunare non potest, non propterea à praedictis cibi, & etiam à carnibus te continere iubeo, quia abstinentia ab his accessorie ad jejunium fuit promissa. Ita Layman. lib. 4. tr. 4. cap. 1. n. 3. propter eandem rationem, si vovens jejunium in pane, & aqua, hora consueta alios cibos quadragesimales adhibuit, violando graviter votum, adhuc



supponimus, sed ad illud ex hac individua persona dimanans.

9. Quid, si votum sit disunctum, cuius una pars cadat in materiam aptam, altera in ineptam? ut si quis ita voueat: *Ego promitto Deo vel me furaturum, vel me Religionem ingressurum*: *Ego promitto religionem ingressurum, vel ut furer, vel ut Deo seruiam*: *Voveo vel se occidere, vel me per aliquot dies jejunaturum*, & similia? Respondeo dandum esse non absumilem regulam; videndum enim est, an disunctio cadat in duplicem illam materiam, vel finem, necne. Si cadat in utramque, illicitum est votum, quia existente una parte mala, utraque pars mala erit, cum malum ex quocunque defectu, quare voti materia esse non potest. Quod si disunctio non cadat in utramque partem, sed determinate intendatur una pars, altera vero solum sit appositae, ut conditio, valent votum quoad illam partem determinatam, si aliunde apta voto est. Exemplum clarior evadet doctrina. Sit, qui sic voueat: *Promitto aliquid furari, quo semel dives, et si furari non possum, promitto me in Religionem ingressurum*. Vide hic adesse veluti duo vota. Alterum: *Promitto furari*; & hoc invalidum est. Alterum: *Promitto me Religionem ingressurum, si furari non fuero*, & hoc validum est; quia de re ex se bona, & omnisio furti, est solum conditio.

10. Quid denique, si votum idem disunctivè emittatur, quia vouens nescit, quanam materia apta sit voto; ut si quis vouerit se, vel daturum elemosynam anno sequenti, vel jejunaturum, quia nescit, an anno sequenti habeat pecuniam, quam pauperibus largiatur? Respondeo, ad alteram partem possibilem obligari, nemini dubium sit, quia tunc adest virtualis voluntas se obligandi ad partem, quam si inveniet: sic etiam si muliercula voueret jejunium, ut contineret à Deo vel amasium, vel maritum, certe invalidè voueret, modò dictis n. 9. at si ipsa ex ignorantia sic voueret, ut deinde à Confessario suo instructa eligeret id, quod bonum fuerit, virtualiter determinatam illam partem pertinentem ad maritum voueret, quare & validè.

#### §. VI. Quomodo Votum sit interpretandum.

1. Revis est Regula, fusior petenda ex dictis cum ex *duramento*, *supra*, cap. 3. §. 4. Cum Votum obliget solum secundum intentionem vouentis, benignè, & non strictè erit interpretandum, ut quanto minus possit gravari vouentem. Legè Suarez lib. 4. de voto, c. 7. num. 8. & 9. Laym. lib. 4. de voto, c. 3. n. 3. Quod si de ejus intentione non constet, præsumendum est votum fuisse emissum, juxta id, quod requirit natura rei promissæ; de qua re, si item non constet, præsumendum erit juxta quod significant verba, quibus facta est promissio; & quidem secundum communem usum loquendi, cum semper præsumatur quis sua verba menti velle conformare, eademque juxta morem patrum proferre.

#### Affertur interpretatio aliquorum Votorum. Votum Virginitatis.

2. Votum puellæ de virginitate perpetua, immò de virginitate, nisi expressè aliqua limitatio addatur non solum eam obligat ad reculandum primum actum turpem, sed omnes deinceps. Ita S. Thom. quem citat, sequiturque Suar. loc. cit. n. 5. & 7. quia ex usu loquendi illud (voveo virginitatem) significat perpetuam Castitatem; quare amissa per primum actum virginitate, adhuc obligatur ad respiciendos omnes actus tum externos, tum etiam internos contra virtutem continentiae. Ita in nostr. opuse, de Confess. in editione Pataviana, lib. 2. c. 7. §. 1. n. 4. & colligitur ex Suar. loc. cit.

#### Votum Peregrinationis.

3. Votum Peregrinationis potest impleri per peregrinationem equestrem; sic Bonac. disp. 4. q. 2. p. 6. n. 16. hæc enim in omni rigore peregrinatio est, & sic minus gravatur vouens: ut item propter non absumilem rationem,

potest impleri per peregrinationem factam propter aliam negotia, dum ad sit intentio volendi voto satisfacere.

#### Audiendi Missam.

4. Votum de audienda Missa impletur juxta, ac impletur, si esset de præcepto Ecclesiæ; hoc enim modo præsumitur promitti: sic Suar. loc. cit. n. 14. Si vovisti audire Missam quotidie, censo ex vi huius voti tibi die festivo satis esse unam audire; quamvis hæc sit de præcepto, quia intentio tua videtur solum fuisse, nullum transire sem sine Missa.

#### Recitandi Rosarium.

5. Votum de recitando Rosario, absolute intelligitur de tertia parte, quia hæc communiter Rosarium appellatur: sic Suar. loc. cit. n. 5. Sanch. loc. cit. n. 15. Rursus poteris recitari cum socio alternatim, quia hic jam est usus apud nos communis: qui apud Hispanos, quia fortasse non adest, ideo Castro Pal. tom. 3. tr. 2. §. d. 1. p. 12. num. 9. ejusmodi alternationem in eo voto adimplendo negavit. At sola mente recitari non poteris, quia eratio vocalis est in eo voto promissa.

#### Ingressendi Religionem absolute.

6. Votum ingrediendi Religionem, vel suscipiendi Ordines sacros, non obligat ad castitatem, donec status illi assumantur; secus plus nimio gravaretur vouens, nec enim, illis fiontem assumptis, est emissum castitatis votum. Ita Val. 2. 2. d. 9. §. 6. p. 4. vers. atque ex hoc quidem. An idem votum ingrediendi Religionis obliget filium in necessitate parentum, fratrum, sororum, &c. vide apud Castro Palatum tom. 3. tr. 16. d. 1. p. 7. §. 5. per totum.

#### Ingressendi Religionem, si Pater consenserit.

7. Hoc votum tunc obligat, quando Pater id à filio sincere proponente sciens, non contradicit. Ita Sanc. mox citandus; non enim opus esse censo, ut pater assensum positivum præbeat; quia ex communi more hic sensus ejus voti est: *Ingressi, nisi pater egrè ferat, & contradicat*.

8. Quid, si prior contradixerit, sed deinde mutata voluntate consentiat? Dico tunc impletam esse conditionem, votumque obligare, iam enim abest contradictio.

9. Quid, si contra: hoc est, si consenserit, sed deinde, ante ingressum filij in Religionem contradicat? Aio votum non obligare, quicquid dicant Sanch. lib. 4. in Dec. cap. 24. n. 14. Layman. lib. 4. tr. 4. c. 6. §. 2. quia non est impleta conditio juxta consensum vouentis, qui voluit mortem patris vitare.

10. Quid denique, si vel antequam pater posset significare assensum, vel dissensum; vel antequam adveniat tempus ingressus, ipse pater moriatur? Dico votum obligare; quia solum, nisi aliud manifestè fuerit expressum, requirebatur, ne pater contradiceret, molestiamque patretur, quæ neg. jam nunc adest.

#### Jejunandi.

11. Votum jejunandi intelligitur de jejunio more Ecclesiastico, unde pro quocunque die voveris, licet tibi laeticiis velis, ex Sanch. lib. 4. in Dec. c. 1. n. 53. quamvis Castro Palatus tom. 3. tr. 15. d. 1. de voto p. 12. n. 18. neget, si votum fuit pro Quadragesima, vel aliis temporibus, in quibus ex consuetudine ab his abstinetur: uterque probabiliter. Si vovit quis jejunare in vigilia alicuius Sancti, quando hæc incidit in Dominica, potest, immò præstet jejunare die Sabbati, quia hæc translatio de more Ecclesiæ est. Nam propter eandem rationem, cum, qui per totum mensem jejunare vovit, non obligo Dominicis, nisi expressè etiam se pro illis obligaverit.

12. Si jejunium promissum violasti, carniæ comestione



tenetur ad jejunium; quia jam remanet principale, scilicet jejunium, quod servari potest. Dixi (nisi aliud expresse intendatur) nam si intendam te jejunare prae ceteris hac forma, sine vino, sine piscibus, &c. & non sub alia illa forma semel, quamvis cum primo violata, ad aliam ex vi voti non obligaberis, quia illam vovisti, non aliam.

17. Sed quid, si vinum biberis, atque addo quoad hanc circumstantiam votum violaveris, licebitne tibi sine novo peccato, vinum iterum, iterumque potare, posito, quod aliud in contrarium expresse non intendis? Affirmat Sanchez lib. 4. in decap. 11. num. 41. quia per abstinentiam vini semel violatam redditur pro illo die impossibilis dicta abstinentia. Negat Castro Palaus tom. 1. tract. 15. d. 1. p. 12. n. 19. quia intentio votantis videtur aditrix xisse jejunio abstinentiam vini pro singulis horis totius diei: Ego assentior Sanchio, si sermo sit de voto jejunandi in pane, & aqua: Castro Palaus autem, si de voto abstinenti eo die à vino; nam in his duobus votis, licet videatur magna affinitas, quia tamen in altero est negatio bibendi vinum, quae est malignantis naturae, in altero est affirmatio bibendi aquam; videtur adesse non spernenda diversitas, quam pro doctioribus innuisse sit satis.

18. Hoc facit sequens casus: Voveram ego per omnes sextas ferias solum panem comedere, & item voveram in Vigilia B. Aloysij panem non comedere, sed verò res alias, ciceres, fabas, lentes, immò & pisces, &c. incidit autem hoc anno Vigilia Beati in sextam feriam, quid agam; si enim solum panem, siue sola esculenta comedam, contra alterum ex votis faciam. Respondeo, hac in re non puto attendendum ad prioritatem temporis emissi voti, quia tempus in voto Deo factis videtur res valde extrinseca, necque ad intentionem votantis; supponimus enim hanc concurrentiam ipsum non praevidis. Puto hunc obligari ad ponendum, quod Deo gratius existimabitur. Sicut enim, si tibi duo promisi, gemmam, v.g. pretiosam, & mediocrem picturam, quae ab amico expectabam; si deinde ab eodem non possum obtinere utrumque, sed alterutrum, quem malueris, certe gemmam eligere debeo, quo tibi in re maiore, quam possum satisfaciam: ita videtur in casu nostro.

19. Verum, quid Deo erit gratius in re, de qua agimus, ubi utrumque jejunium ab eadem virtute abstinentiae procedit, nec ad excellentiorem actum recurrere possumus? Respondeo. Censuit quidam, jejunium sine pane esse gratius Deo; quia in genere abstinentiae rigidius est, quam jejunium cum solo pane. Non assentior, puto enim esse rigidius jejunium in solo pane, quam jejunium in ceteris. Nam ego potius eligerem, siue ad incitandum palatum, siue ad nutritionem, comedere pisces, ciceres, lentes, pulres varias, variisque saccharo condita, fructusque cum libertate diversos, praesertim pro uno tantum die; quam vnum aridum, siccum, insipidum, nullo obsonio associatum panem. Merito ego assero gratius esse Deo jejunium in solo pane, quam jejunium cum libertate in ceteris.

Sed quid si vovens advertisset, cum vovit, ad utrumque jejunium, ad quod obligabitur?

Resp. aliqui cum Sylv. v. Votum 2. q. 17. ad utrumque, si potest, quia utrumque promisit, quare nihil comedat. Alij cum Vasp. de jejun. d. 243. respondent, ad neutrum, quia satis diversum jejunium est, nihil comedere, quod certe vovens non videtur vovisse; quam jejunium siue pane, & jejunium cum ceteris, quae promisit.

Dico congruentius loqui Priores, quia nisi vovens amens fuerit, dum vovit panem non comedere, & alia esculenta non comedere, nihil comedere promisit. Id ergo servet, si potest; nam ceterum facile Superior dispensabit, vel gravis debilitas consideratis vovens viribus iuste timenda excusabit.

20. Qui vovit jejunium in pane, & aqua, potestne comedere pastillos esculentos, quos Itali *Macherones*, vel *Vermicellos* appellamus: nam, si in illos, dum coquantur, parum olei, & amaraci pauculae frondes infundantur

Abstinencia à vino.

14. Votum abstinenti à vino, etiam ad evitandam ebrietatem, non prohibet cerusiam, & similia; quia haec sunt satis diversa, & finis extrinsecus sub voti obligationem non cadit. Alia de hoc voto mox afferam num. 15.

Jejunandi in pane & aqua: ubi? An Pastilli esculenti, vulgo Macherones, hoc jejunium violant?

15. Votum jejunandi in pane, & aqua obligat sub mortali, ne aliud comedas, vel bibas. Exiptionem parvitatem materiam, quae certe in re nimis laxè mihi videtur, Castro Palaus 1. 1. p. 12. n. 21. dixisse, quod docuit votum abstinenti à vino, obligare sub gravi culpa, si bibatur ea quantitate, quae vino temperatè siccibus sufficeret pro una comestione; quasi ad majorem non obligetur graviter: nimis, inquam, laxè. Si quis tamen quater bibat vinum, quod de more mistum in prandio, temperatè bibat, ergo sequitur, quod si, cui non liceret vinum propter votum bibere, posset sine gravi culpa bibere bis, vel ter. Id non credo. Semel igitur modo dicto bibere, non putarem grave; pluries, putarem: Nec id durum videatur, nam idem Castro Palaus, lib. 1. n. 19. nescio, an sibi repugans, non multò ante dixit, seu supposuit, semel bibendo vinum, frangi jejunium promissum in pane, & aqua. 16. Qui in pane, & aqua jejunare vovit, si non potest sic jejunare, obligabitur jejunare eum piscibus; si nec cum his, vel similibus potest, obligabitur cum laetivis jejunium servare. Ratio est, quia accessorium sequitur principale; non contra: cum igitur ex mente communiter voventium (nisi aliud expresse intendatur) in praedictis promittatur principaliter jejunium; si illud observari potest, debet. Contra verò si jejunare non potest, non propterea à praedictis cibi, & etiam à carnibus te continere iubeo, quia abstinentia ab his accessorie ad jejunium fuit promissa. Ita Layman. lib. 4. tr. 4. cap. 2. n. 3. propter eandem rationem, si vovens jejunium in pane, & aqua, hora consueta alios cibos quadragesimales adhibuit, violando graviter votum, adhuc



dantur, gratos se palato exhibebunt; cumque ex alia parte concedamus omnes solum esse veniale, propter parvitatem materię, tam exigua additione non violandam moraliter sic esse jejunium, videbitur aliqui. Quid, si neque hæc addantur sed meri vermicelli, & similes aqua costi comedantur?

Respondeo: quamvis hoc posterius sit concessu facilius, tamen utrumque puto esse contra ejusmodi votum. Ratio ducitur ex interpretatione communi sic votentium, qui dum jejunium vovent in pane, & aqua, solo pane se fore contentos promittunt, nisi expressè aliud intendat: at illa, quamvis ex simili farina, quā panis, compacta edulia longè aliud sunt in usu humano, quam panis. Illud facile indulgeo, ut panem possit quis, quā coquere; quia sic non se extrahit ab usitate panis: quare sicuti posset illum ad prunas assare, assatōque tunc vesci, quod nemo negat; sic poterit aquā elixare, elixatumque comedere.

#### Abstinentiā à Carnibus.

21. Qui vovit abstinere à carnibus, potest comedere lacticia, quia hæc non veniunt in communi loquendi more, nomine carniū. Propter eandem rationem, qui vovit abstinere à lacticiis, videtur posse carnibus vesci, & ita putat S. v. *Votum* n. 25. Sanchez *de cap.* 11. num. 46. Sed non assentior, quia ex communi hominum existimatione, qui à se prohibet lacticia, prohibet & carnes seu supponit carniū prohibitionem: & certè mirum esset, hominem tunc non posse comedere ova, posse gallinam tacite ducitur (nisi expressè contrarium intendatur) in voto abstinentiæ à lacticiis, involuitur promissio abstinentiæ à carnibus, non verò contrā. De abstinentia carnis accessorie ad votum jejunii, vide n. 12.

#### §. VII. De Voto rei indeterminato.

1. **V**otum de materia indeterminata, sive primò quoad quantitatem ut: *Voveo elemosynam*, non designando quantam; sive secundò quoad qualitatem, ut: *Voveo dolium vini*, non decernendo ejus bonitatis, sive tertio quoad individuitatem, ut: *Voveo dare in elemosynam unum ex his duobus servis, hunc, vel illum equum, &c.* Votum, inquam, de re indeterminata validum est, & licitum; quia indeterminatum non tollit bonitatem materię, sed solum obligat votentem, ut illam decernat. Sed ecce difficultas, quia ratione ea determinari in ipsa executione debeat?

2. Dico primò, quoad priora duo, ita determinari debere, ut secundum regulam §. *precedente* datam, quantum minus potest, vovens gravetur, usum tamen loquendi, & voventis intentionem semper præ oculis habendo. Ita Valentia 2.2. *disp.* 6. *quest.* 6. *punct.* 4. *quest.* 3. Azor. 5. *parte.* lib. 11. *cap.* 20. *quest.* 2. & 10. Bonacina *tomo* 2. *disp.* 4. *quest.* 2. *de voto, punct.* 6. num. 12. & 31. alique. Poterit igitur minimam, infimamque, prout maluerit, eligere: Dixi (Vsum loquendi, & intentionem præ oculis habendo) per diligentem enim advertet, quod & Doctores advertunt l. *Nummis*, ff. *de legatis* 3. & nos *supra* §. lib. 1. *cap.* 3. §. 7. *Legatum*, & v. *Votum*, monimus in legatis; tacite ipso voto interdum determinationem involvi, verbi gratia, si calicem voveas, certè argenteum, non verò vilioris materię debes; quia ex usu loquendi, dum voves Calicem, pro Missa celebranda voves, qualis est ad minimum argenteus quoad cupam. Pari modo, si vovisti panem, oleum, &c. non potes quæcunque vilissima, sed quæ usui communi solent convenire.

3. Vinum pro celebrandis Missis vovit quidam dandum singulis diebus Patribus Capucinis, atque hoc Votum in hæreses transmissit: qui (ut allolet) sui genitoris pietatem oblitus, vinum dabant infimæ qualitatis: interrogatus ego de hæredum obligatione, eosdem monui, Votum Patris non servari, nisi bonum vinum, ac Sa-

cificio dignum ministrarent, hoc enim tacite promissit, ex communi more, Pater.

4. Dico secundò, quoad tertiam indeterminatorem individuatōis; posse voventem, quod libenter, eligere. Quia dum quis ita promissit, tacite voluit non unam partem determinatè promittere, sed liberè offerre, quam voluerit. Si quando alterutrum ex his ante electionem pateat, an, quod superest, integrè debeas, variant Doctores. Dividendum putant, Sanchez *lib.* 4. in *Dec.* *cap.* 13. num. 19. & Molina, *tomo* 2. *de iust.* d. 270. *vers.* quando res una; integrè dandum docet Bonacina *lib.* 4. *de voto*, q. 2. *part.* 6. num. 34. & Castro Palau *tomo* 3. *tr.* 15. *disp.* 1. p. 12. num. 26. illi, quia res remanens non erat tota addita: sed solum veluti pars; hi, quia sensus promissionis videtur hic: *Dabo equum*, v. g. *quem habeo ex his duobus*. Vtrumque probabile.

#### CAPUT XVI.

#### De Obligatione Voti.

1. **N**on obligat Votum, Primò, si cesset ex natura rei. Secundò, si ex lapsu temporis. Tertio, irritatione. Quarto, dispensatione. Quintò, commutatione, de quibus ea, quæ magis sunt necessaria, insequentibus explicabuntur.

#### §. 1. De cessatione Voti ex natura rei.

1. **C**essat veluti ex natura sua Votum, Primò, quando materia promissa, sive in re, sive secundum prudentem hominum æstimationem, diversa notabiliter sit. Ita Valentia 2.2. *disp.* 6. *quest.* 6. p. 4. *vers.* eo igitur modo, Sanchez *lib.* 4. in *Decalog.* *cap.* 2. num. 20. Ratio est, quia illam promissit vovens, non verò diversam.

An sint mutata circumstantiæ in eo, qui vovit castitatem, vel Religionem, si multos, vel aliquos annos vixit vxoratus; disputat amicissimus Tancreda, p. p. *q. mor.* tr. 3. *de voto, disp.* 1. *quest.* 51. an nimis benigne, qui legit, expendat.

Diversa autem fiet, quando notabiles difficultates superveniunt, vel de novo quid simile cognoscitur, ex parte ipsius materię promissæ; quare est periculum vitæ, honoris, gravis alicuius damni. Sic Suarez *lib.* 4. *de voto*, *cap.* 10. num. 1. tunc enim res videtur transire in alium statum moraliter diversum, quem vovens, nequaquam promissit.

Dixi (de novo cognoscatur) nam si, non obstante illo periculo cognito, adhuc vovisti, obligaris promissum, quia res pro te non est mutata: solum erit perpendendum, an honestum fuerit, cum eo vitæ verbi gratia, periculo vovere, atque aded, an votum valuerit: Sanè interdum valere, quando virtuti consonum est, tali periculo se exponere, certum est; ut accidit fortè Carthusiano, voventi, nunquam, ne in infinitate quidem, carnes comedere.

2. Cessat secundò, cessante causâ finali, non verò impulsiva: sic Sanchez *loco citato*, num. 42. Azor. *parte* 1. l. 11. *cap.* 15. *quest.* 14. sine enim non subsistente, nec subsistit promissio. Quod si finis principalis sit duplex, videndum est, utrum divisibiliter, an indivisibiliter uterque fuerit intentus, & inde vigorem voti cognosce, ut *supra* *cap.* 13. n. 12. & 13. innuimus satis.

Hinc, si vovisti dare elemosynam Petro pauperi, & hic dives evasit: Si eandem vovisti ad finem impetrandi salutem absentis Ilio, & hic mortuus erat, quando votum emittebas; Si ad finem liberandi captivum à servitute, & hic non inveniatur fuisse captivus, vel ante tuum votum ad libertatem fugâ se vindicasse; Si ad finem ædificandi Ecclesiam, atque hæc propter hæreticos, v. g. inuencientes, ædificari non concedatur; ad nihil tenetis; siquidem causâ finalis tui voti nequaquam subsistit.

Nota